

Wensen en visie van zeekanoërs met betrekking tot het Wad

Robbert van der Eijk

Inleiding

In 2013 ben ik bij diverse bijeenkomsten geweest van het Pact en Rede en bij bijeenkomsten voor het opstellen van het Actieplan Vaarrecreatie Waddenzee. Ik was daar ter vervanging van Khoji Wesselius die daar als representant van de zeekanoërs aan deel zou nemen. Door tijdgebrek van Khoji heb ik zijn plaats ingenomen. Ik ben zowel via de GKV lid van de NKB (nu onderdeel van het Watersportverbond) als individueel lid van de TKBN en bevaar de Waddenzee ook buiten verenigingsverband. Al enige jaren beheer ik ten behoeve van alle zeekanoërs de website www.wadkanovaren.nl waar alle zinvolle informatie over kanoën op de Waddenzee van Den Helder tot aan Esbjerg wordt verzameld en bijgehouden.

Hoewel zonder enig mandaat hoop ik dat ik toch als vertegenwoordiger van alle zeekanoërs bij alle bijeenkomsten heb kunnen optreden en de belangen van iedere zeekanoër heb kunnen behartigen. Hieronder doe ik verslag van wat de bijeenkomsten uiteindelijk hebben opgeleverd en doe ik tevens een voorzet om als zeekanoërs tot een gemeenschappelijke visie en standpunt te komen met betrekking tot de Waddenzee.

De voorgeschiedenis: naar een nieuw convenant vaarrecreatie Waddenzee

Het begint met het convenant vaarrecreatie, getekend eind 2007. Dat werd eind 2012 afgerond met een evaluatie. Daar bleek dat een viertal punten nog een vervolg zouden moeten krijgen, die zijn nu uitgewerkt in het nieuwe actieplan. Te weten: gastheerschap, communicatie, monitoring en havens.

In de looptijd van het Convenant kregen natuurorganisaties en watersportorganisaties een onbevredigend gevoel over wat er gebeurde. Daaruit is het Pact van Rede gevormd door een aantal mensen die met de verschillende groeperingen die bij het Wad betrokken zijn. Doel was te komen tot een gemeenschappelijk visie over het beleid en beheer van de Waddenzee en hoe de recreatievaart en natuur daarin beide tot hun recht kunnen komen. Uitgangspunt daarbij is dat het Wad een Natura2000gebied is en bij botsing van belangen de natuur voorrang heeft; "Natuur dicteert".

Met het doel om recreatievaart en natuur zo goed mogelijk te combineren, zijn in 2013 een aantal bijeenkomsten gehouden om te komen tot een nieuw Convenant Vaarrecreatie Waddenzee ter vervanging van het vorige convenant uit 2007. Het vorige convenant is ondertekend door vijftien verschillende organisaties, waaronder de Waddenprovincies, de direct betrokken ministeries, gemeenten, natuurbeheerders en organisaties uit de recreatieve sector. Doel van het convenant was een evenwichtige ontwikkeling van natuur en vaarrecreatie op de Waddenzee. Het resultaat van deze bijeenkomsten is een Actieplan Vaarrecreatie Waddenzee geworden. In het actieplan zijn een groot aantal aanbevelingen opgenomen hoe om te gaan met het Wad en zijn voorstellen geformuleerd om tot een nieuw convenant te komen en tot nieuwe afspraken te komen met betrekking tot beleid, beheer en gebruik van de Waddenzee. Dit Actieplan moet in 2014 en 2015 en de twee jaren er na tot uitvoering komen. De uitkomst is dat alle partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid op zich nemen om zo goed mogelijk met het Wad om te gaan en te streven naar een juiste balans tussen natuur, recreatie en commercie, waarbij het wettelijk kader van Natura2000 en de Ecode voor het Wad richtinggevend zijn.

Ik heb begrepen dat waar voorheen de verschillende partijen tegenover elkaar stonden en alleen voor hun eigen belang opkwamen er sinds 2012 een cultuuromslag heeft plaatsgevonden waarbij onderlinge samenwerking met oog voor elkaars wensen en

belangen de nieuwe benadering is geworden . Dit kwam tot uiting tijdens de bijeenkomsten in 2013 waarbij alle partijen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het waddengebied als uitgangspunt hebben genomen en niet langer alleen het eigenbelang. Alle partijen en langzamerhand ook vertegenwoordigers bij de beleidsbepalende overheden onderschrijven dat een gezamenlijke verantwoordelijkheid het beste en duurzaamste beheer en gebruik van de Waddenzee zal opleveren. Wie zich hiervan distantieert zal zich van de zo gevormde Waddengemeenschap buitensluiten, niet mee doen aan het gezamenlijk beheren van het waddengebied en slechts als gast worden gezien. De stand van zaken in december 2013 is dat er een Actieplan ter ondertekening klaarligt. Wanneer het tot ondertekening komt is nog niet duidelijk omdat met name de centrale overheid nog enkele bedenkingen heeft.

Samengevat komt het Actieplan hier op neer:

1. De erkenning van de natuur- en recreatieve waarden van het Wad krijgt gestalte door gezamenlijk te werken de geïntegreerde ketenaanpak van voorlichting – educatie – communicatie - begeleiding – handhaving.
2. Gezamenlijk worden de mogelijkheden gezocht voor een flexibele en pragmatisch toegangsbeleid voor kwetsbare gebieden d.m.v. dynamische zonerings.
3. Om de mogelijkheden en onmogelijkheden van de onderdelen van het Actieplan te testen worden pilots opgezet voor enkele gebieden; gedacht wordt aan de Richel, Blauwe Balg en Engelsmanplaat. Noorderhaaks (Razende Bol) en Simonszand worden ook nog genoemd als potentiële pilots en hotspots.
4. Door de gezamenlijke ketenaanpak met de (uitbreiding van de) jachthavens te verbinden kunnen eventuele negatieve effecten op de natuur door de uitbreiding van de jachthavens zoveel mogelijk worden voorkomen.
5. De gewijzigde opstelling van partijen waarbij sprake is van een gezamenlijke en geïntegreerde aanpak wordt aangeduid als “Systeemsprong”. De provincies treden daarbij op als trekker.
6. Inzet van en financiering door deelnemende partijen worden vastgelegd in het Actieplan en in vervolgafspraken. Professioneel programmamanagement en jaarlijkse evaluaties moeten zorgen voor voortgang, begeleiding en onderlinge samenhang tussen alle acties.
7. Door monitoring van natuur- en recreatiebeheer wordt informatie verzameld over de effecten van de acties. Op grond van de informatie kan in onderling overleg en transparante communicatie bijsturing en afstemming plaatsvinden.

In het Actieplan worden alle aspecten uitgebreid beschreven (incl. bijlagen 59 blz).

Alle deelnemende partijen zijn voor zover ik begrijp akkoord en bereid tot ondertekening, maar met name vanuit het Ministerie van Economische Zaken komen nog principiële bedenkingen, waardoor er vertraging dreigt op te treden.

Een van de heikele punten is, zoals min of meer te verwachten was, de financiering van diverse acties. Bij EZ bestaan twijfels of tussen de onderdelen monitoring - handhaving - toezicht - gastheerschap – voorlichting wel in voldoende mate een samenhangende keten zal worden gerealiseerd.

Kern van het actieplan zijn het gastheerschap en de dynamische zonerings. Het Actieplan moet leiden tot een nieuw convenant waaraan de bij het Wad betrokken partijen zich conformeren. Het gastheerschap houdt in dat elke partij zich inspant te zorgen voor goede informatie op het water en op de oever over de do's en do not's op het Wad en voor begeleiding van gasten die onbekend zijn met de afspraken op het Wad.

Dynamische zonerings houdt in dat afgestapt wordt van de rigide verbodsbepaling voor bepaalde gebieden. In plaats daarvan wordt een flexibel toelatingbeleid ingevoerd,

waarbij het vaker zal voorkomen dat bepaalde broed-, rust- en HWV-gebieden voor vogels en zeehondengebieden gedurende een bepaalde periode wel of niet toegankelijk zijn, in plaats van dat voor een heel jaar vooraf wordt vastgesteld of en wanneer een bepaald gebied betreden mag worden. De bedoeling is dat voor drie gebieden vanaf 2014 een pilot wordt gestart om na te gaan in hoeverre de plannen uitvoerbaar zijn. Bij Engelsmanplaat wordt sinds 2012 al met succes dynamische zoning toegepast, waarbij Waddenbeheer, vogelwachters, wadvaarders en kanoërs goed samenwerken.

Robbert van der Eijk, Groningen 6 december 2013

Waarom een visie en een wensenlijstje van zeekanoërs m.b.t. de Waddenzee?

Bij alle bijeenkomsten rond Pact en Rede en Actieplan Convenant Vaarrecreatie Waddenzee bestond er een algehele bereidwilligheid om te komen tot een gezamenlijk standpunt hoe op het Wad harmonie en evenwicht het beste bereikt kan worden tussen natuur, recreatie, havenontwikkelingen, commercie, beheer en beleid. Daarbij hielp het vaak wel dat gerefereerd kon worden aan gepubliceerde plannen, rapporten e.d. van de verschillende belangengroepen. Dat is bijv. gedaan met de plannen van verschillende waddenhavens en met publicaties van de vogelbescherming.

Hoewel de wensen van kanoërs wel naar voren zijn gebracht bij enkele bijeenkomsten, heb ik het als een gemis gevoeld dat er niet verwezen kan worden naar een gepubliceerd standpunt en wensenpakket van de zeekanoërs met betrekking tot het gebruik van de Waddenzee. Zeekanoërs zijn naar mijn gevoel tot nu toe tamelijk onzichtbaar geweest voor de overige partijen die bij de Waddenzee zijn betrokken en voor zover men zich wel realiseert dat er ook zeekanoërs op het Wad zijn, heb ik de indruk dat dit voornamelijk het gevolg is van persoonlijke contacten.

Als het beoogde convenant vaarrecreatie werkelijkheid wordt, is dit ook belangrijk voor zeekanoërs; het biedt kansen, maar schept ook verplichtingen en levert ook beperkingen op. Het Actieplan wordt door het Watersportverbond ook namens de zeekanoërs ondertekend.

Ik denk dat een gepubliceerde visie en wensenpakket van de gezamenlijke zeekanoërs nuttig kan zijn bij de verdere uitvoering van het Actieplan en Pact van Rede.

Met gezamenlijk doel ik op zowel kanoërs van de NKB (watersportverbond), TKBN en leden van Peddelpraat als op ongeorganiseerde kanoërs en organisatoren van commerciële kanotochten op het Wad.

Als aanzet om tot een dergelijk visie op het Wad van de zeekanoërs als groep te komen, geef ik hieronder als voorzet weer wat mijn standpunt en wensen als zeekanoër zijn m.b.t. het kanoën op het Wad. Ik hoop dat we tot een visie op het Wad kunnen komen die door zoveel mogelijk zeekanoërs wordt onderschreven en waarmee we ons als zeekanoërs kenbaar kunnen maken naar de andere partijen die bij het Wad zijn betrokken. Door in de contacten met de andere Waddenpartijen ons als groep in plaats van als individuele kanoër te kunnen presenteren, bereiken we hopelijk dat de zeekanoërs als groep aan bekendheid en overtuigingskracht winnen en maken we duidelijk dat we ons medeverantwoordelijk voor het Wad opstellen en dat er in de plannen meer dan nu rekening wordt gehouden met de wensen van de zeekanoër.

Mijn voorstel is dat elke zeekanoër die op het Wad vaart zijn mening kan geven over de visie die ik hieronder presenteer en dat hij (of zij) aanvult, wijzigt en doorstreept wat hij nodig vindt. Nadat ik alle commentaren heb verzameld, kunnen die op internet of mail aan iedereen te discussie worden voorgelegd, waarna we hopelijk tot een gezamenlijke visie kunnen komen die door zoveel mogelijk zeekanoërs wordt onderschreven. Als

afronding kan in de winter als daar genoeg animo voor is, een bijeenkomst worden gehouden waarna er een gezamenlijke visie van alle zeekanoërs gepubliceerd kan worden over het kanoën op de Waddenzee.

Robbert van der Eijk
Roer 65 9733 AH Groningen
rvdeijk@home.nl, 050-549 3030
www.wadkanovaren.nl

Visie zeekanoërs met betrekking tot kanoën op het Wad.

De schatting is dat jaarlijks enige honderden kanobewegingen op het Wad plaatsvinden. De meeste kanotochten worden in groepsverband georganiseerd, maar daarnaast zijn er ook talrijke tochten van twee of drie kanoërs. Meestal is sprake van eendaagse tochten, maar met name in het zomerseizoen worden ook meerdaagse tochten georganiseerd.

Natuurwaarde Waddengebied

Ook voor kanoërs is de status van het Wad als werelderfgoed en de aanwijzing van het Wad als Natura2000gebied uitgangspunt. Ook zeekanoërs onderschrijven het belang van behoud en versterking van de natuur op het Wad en conformeren zich aan de Erecode voor het Wad "Wad ik heb je lief". Als de natuurwaarde van het Wad verloren zou gaan, zou daarmee ook een groot deel van de aantrekkelijkheid van het Wad verdwijnen. Dat houdt in dat kanoërs zullen proberen verstoring van vogels, zeehonden en andere organismen te vermijden.

Daarbij is actuele informatie vanuit het veld van vogelwachters, waddenbeheer en andere waarnemers van belang om te weten waar je wel of niet terecht kunt. Via goede actuele informatie bij jachthavens, op internet en via sociale media is het mogelijk dat elke kanoër vooraf op de hoogte kan zijn van de actuele informatie over het gebied dat hij wil gaan bevaren. Elke kanoër die een tocht op het Wad organiseert, stelt zich in de voorbereiding via internet op de hoogte van het weer en zo moet het ook standaard worden dat hij de laatste actuele informatie over het vaargebied bekijkt. Maar dan moet die informatie ook bijtijds en actueel worden bijgehouden.

De kanoërs zijn voor een pragmatisch toegangsbeleid, waarbij de toegankelijkheid van gebieden zo nodig per week kan wijzigen en waarbij gebieden toegankelijk worden zodra van verstoring geen sprake meer is. Dat kan inhouden dat het verbod om sommige art.20gebieden te betreden in praktijk slechts gedurende een bepaalde periode zal gelden en niet gedurende het hele jaar. Het overleg met de betrokken partijen om de dynamische zonering van de grond te krijgen moet echter nog beginnen en is een belangrijk onderdeel van het Actieplan2014-2018. In het Actieplan wordt dit aangeduid met 'dynamische zonering'. Om twee voorbeelden te noemen waar dynamische zonering volgens kanoërs mogelijk zou kunnen zijn: 1. op het Rif en Engelsmanplaat zou het mogelijk moeten zijn tijdens bepaalde periodes in het jaar een bepaalde plek aan te wijzen om als kanoër te kunnen overnachten en een tentje op te kunnen zetten. 2. Rottumeroog en Rottumerplaat zijn nu gedurende het gehele jaar verboden gebied, maar zou het niet mogelijk zijn een korte strook aan het Noordzeestrand aan te wijzen waar kanoërs kunnen aanlanden voor een pauze zonder dat er vogels of zeehonden worden verstoord. Afspraak daarbij zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de kanoërs niet het eiland op lopen en op de aanlandingplek blijven. Bovendien zal een pauzeplek op Rottumerplaat de rust op Simonszand ten goede komen. Simonszand is nu de enige plek ten oosten van Schiermonnikoog waar kanoërs kunnen aanlanden. Zowel overnachten

op Engelsmanplaat als aanlanden op Rottumerplaat of Rottumeroog zijn op dit moment nog geen onderwerp van gesprek met de betrokken beheerders en vogelwachters. (opmerking RvdE: ik heb de indruk dat het nog wel enige tijd zal duren voor dit überhaupt bespreekbaar is, maar het zijn wel wensen).

Niet elke ontmoeting met vogels en zeehonden kan als hinderlijke verstoring worden opgevat; van ernstige verstoring is alleen sprake bij broedgebieden, op hoogwater-vluchtplaatsen en tijdens ruiperiodes. Vogels gaan om tal van redenen op de vleugels en de aanwezigheid van mensen is daar één van. Zeehonden zijn nieuwsgierig en komen kanoërs vaak van dichterbij bekijken; ontmoetingen met zeehonden in het water zijn meestal geen verstoring. Verstoring van zeehonden op het droge zijn ernstig als ze frequent plaatsvinden of als sprake is van jongen en zogende moeders. Het betredingsverbod van een aantal gebieden waar zeehonden rusten zou pragmatisch aangepast kunnen worden in die zin dat bij hoogwater als een plaat onder water staat er geen vaarverbod geldt (zoals bij de Zone 1 gebieden op het Duitse Wad) en dat voor gebieden waar weinig mensen komen en de verstoring slechts incidenteel zou zijn een beperkte aanlandingsmogelijkheid bestaat. Een voorbeeld van het eerste zou het zeehonden-gebied rond het Brakzandstergat kunnen zijn.

Jachthavens

Zeekanoërs zijn volwaardige gebruikers van het Wad en hebben daarom net als andere wadvaarders behoefte aan voorzieningen op vertrek- en aankomstplekken, in praktijk meestal bij de jacht- en vissershavens. Bij die voorzieningen horen naast de gebruikelijk voorzieningen voor recreatievaarders, de mogelijkheid om met de auto's bij de vertrekpunten te komen voor het afladen van de kano's, parkeermogelijkheden voor de auto's en de mogelijkheid om in een tent te overnachten bij de jachthavens, met name op de eilanden.

Vuurtorenbemanning

Er is sprake van geweest dat de bemanning van de vuurtorens op de meeste eilanden vervangen zou worden door apparatuur en alle verkeer via één centrale post zou worden afgehandeld. De zeekanoërs zijn voorstander van het handhaven van bemanning op de vuurtorens omdat dat de veiligheid van de kanoërs ten goede komt. Een zeekanoër op het Wad is met apparatuur amper op te merken en alleen het menselijk oog met verrekijker is in staat een kanoër op het Wad waar te nemen. Bovendien is het van belang dat de bemanning van elke vuurtoren het gebied goed kent en weet over welke plek een kanoër het heeft als hij zijn bestemming bij de aanmelding opgeeft. Kanoërs kunnen op allerlei plekken komen waar de overige pleziervaart niet (goed) kan komen en die daarom minder bekend zijn. (Opmerking RvdE: Het is zelfs voorgekomen dat een uitzendkracht op de vuurtoren van Schiermonnikoog niet wist waar het Willemsduin ligt.)

Wensen van zeekanoërs met betrekking tot de Waddenzee

1. Vertrekhavens:

In het algemeen komen zeekanoërs met de kano op de auto bij het vertrekpunt. Daar ter plaatse moeten de boten klaargemaakt worden, bagage in de boten opgeborgen worden en moet men zich omkleden. De auto moet gedurende de tocht, die één of meer dagen kan duren, ergens geparkeerd kunnen worden.

De wens is dat in het ideale geval de auto tot aan de kade of steiger gereden kan worden, zodat de kano (ca 25kg) en de bagage (op meerdaagse tochten eveneens enige tientallen kg) niet een eind gedragen hoeven te worden. Vervolgens is het prettig als de auto op korte afstand gedurende de tocht geparkeerd kan worden. Een toilet zou praktisch zijn en aangezien kanoërs ook met koud weer en zelfs in de

winter varen zou een plek om je binnen te verkleden prettig zijn. Voor het instappen is het prettig als de steigers of kades niet te hoog zijn.

Voor mensen die van ver komen, is het prettig als er bij het vertrekpunt een mogelijkheid zou zijn om voor één nacht een tentje op te kunnen zetten.

De huidige situatie: Op veel vertrekplekken is de situatie niet ideaal. Vrijwel ideaal is de situatie bij haven van Lauwersoog: de auto is tot op de kade te rijden en kan daarna op korte afstand geparkeerd worden, de steigers hebben een goede instaphoogte en je kunt vrijwel altijd in de luwte van wind en golven instappen.

Ideaal zijn toilet en douches in het vlakbij gelegen havengebouw waar je voor weinig geld gebruik van kunt maken. Het enige wat niet ter plekke kan, is een nachtje je tent opslaan. Daarvoor moet je uitwijken naar de camping aan het Lauwersmeer.

Ook bij Noordpolderzijl zijn de omstandigheden goed: de auto kan tot op de kade rijden en op de parkeerplaats staan, je kunt er als enige plek langs de kust een tent opzetten op het daarvoor bedoelde grasveld en gebruikmaken van het sanitair. Bij het strandje naast de Eemshaven kan geparkeerd worden op het terrein van de veerdienst naar Borkum, terwijl er toiletten zijn in het gebouw van de veerdienst. De overige vertrekpunten vanaf het vaste land hebben geen of slechts een enkele van de hiervoor genoemde voorzieningen.

Het slechts is de vertrek- en aankomstsituatie bij Holwerd. Bij laagwater is het zeer lastig vertrekken of aankomen omdat de slikrijke omgeving droogvalt. Een eenvoudige drijvende steiger zou al een grote verbetering zijn.

2. Overnachtingen op de eilanden en platen

Om op het Wad te kunnen overnachten moeten kanoërs een tentje kunnen opzetten op met de kano bereikbare plekken die 24 uur droog blijven. Omdat de tent in de kano meegenomen moet worden, is in principe sprake van kleine tentjes.

Bij de jachthaven van Oude Schild, bij Cocksdorp op Texel en de jachthaven van Nes op Ameland kunnen we als kanoër een tentje opslaan. Maar bij de jachthavens van Vlieland en Schiermonnikoog is dat niet mogelijk. Op deze eilanden zijn kanoërs aangewezen op de officiële campings die niet aan het water liggen. Gevolg is dat kanoërs die willen overnachten een eind met de kano's moeten lopen om bij een camping te komen of de kano's met alle spullen onbeheerd achter moeten laten om elders te overnachten. Het is echter op beide eilanden mogelijk om een klein veldje bij de jachthavens beschikbaar te stellen voor kanoërs om een tentje op te kunnen slaan. De kanoërs kunnen gebruik maken van de sanitaire voorzieningen van de jachthaven. Er zijn geen of weinig investeringen nodig om ter plekke een kampeermogelijkheid voor kanoërs te realiseren. Voor het gebruik van de voorzieningen zou de jachthaven een kleine vergoeding kunnen vragen.

Droogvallen om te overnachten op zandplaten en onbewoonde eilanden is voor kanoërs geen optie. In plaats daarvan is het een wens dat op verschillende zandplaten en eilanden overnachtingsplekken worden aangewezen, bijv. aangegeven met een paal waar overnachting met een gering aantal tentjes gedurende één nacht is toegestaan (zgn. paalkamperen), eventueel alleen gedurende een bepaalde periode van het jaar.

3. Toegankelijkheid gebieden

Door hun geringe vaardiepte zijn kanoërs in staat om vrijwel overal op het Wad te komen zolang er tenminste ca 30 cm water staat. Daardoor zijn kanoërs gemakkelijker in staat om ook natuurgebieden binnen te varen die voor de meeste andere varende recreanten van de Waddenzee onbereikbaar zijn. Dat vraagt om een speciale verantwoordelijkheid van de kanoërs om dergelijke gebieden niet te

betreden als dat de situatie van de natuur ter plaatse zou schaden, bijv. als er gebroed wordt of er jonge zeehonden verblijven. Maar kanoërs zijn tegelijkertijd van mening dat natuurgebieden niet onnodig afgesloten moeten zijn en zijn er voorstander van dat gebieden, ook de zgn. art20 gebieden, alleen afgesloten zijn tijdens bepaalde kwetsbare periodes in het jaar of wanneer een gebied als hoog-watervluchtplaats worden gebruikt tijdens hoogwater. Dat gebieden statisch gedurende het hele jaar niet toegankelijk zijn, is niet nodig en niet gewenst. Elk gebied moet toegankelijk zijn als betreden geen schade voor de natuur oplevert. Zeekanoërs zijn voorstander van een pragmatisch toegankelijkheidsbeleid (dynamische zonerings) waarbij via actuele digitale informatie per gebied door bijv. de beheersunits en/of vogelwachters ter plaatse wordt bepaald of een gebied gedurende een bepaalde periode al dan niet toegankelijk is en eventueel hoe men zich ter plaatse moet gedragen. Dat kan inhouden dat een gebied het hele jaar niet toegankelijk is omdat betreden te allen tijde schadelijk is, maar ook dat gebieden die nu het hele jaar verboden gebied zijn gedurende een bepaalde periode wel opengesteld worden. Dat vraagt er om dat er verantwoordelijk en met oog voor de belangen van alle partijen wordt gehandeld door zowel de zeekanoërs als door de natuurbeheerders (beheersunit en vogelwachters).

4. Informatievoorzieningen

Verantwoord omgaan met het Wad vereist voor alle betreders van het Wad dat zij goed geïnformeerd worden, zowel voordat zij het Wad opgaan als tijdens het verblijf in het wadengebied. Daarom is het essentieel dat er goede en actuele informatie over alle onderdelen van het Wad beschikbaar is op internet, via sociale media, maar ook op papier bij havens, sluisen, kanoverkooppunten en informatiepunten voor recreatie. Om dat te realiseren en te onderhouden moet gezocht worden naar een methodiek waarbij enerzijds degenen die informatie verschaffen die informatie gemakkelijk en in zo min mogelijk werktijd moeten kunnen plaatsen, bij voorkeur op een vaste plek, bijv. een website of blog, van waaruit de informatie via links en via sociale media verder verspreid kan worden om zo maximaal toegankelijk te worden voor iedereen die met het Wad van doen heeft. De informatie moet zo actueel en gemakkelijk vindbaar zijn, dat in feite niemand die het Wad op gaat kan zeggen dat hij van niets wist; wie verantwoord het Wad opgaat verplicht zich om zich vooraf te informeren.

Graag jullie commentaar en inbreng

Robbert van der Eijk